

BIULETYN SAMORZĄDOWY

Gminy Bystra-Sidzina

bezpłatny miesięcznik

www.bystra-sidzina.pl

Nr 3(131) marzec 2023, ISSN 2353-3803

nakład 1 000 egz.

Z okazji Świąt Wielkanocnych
życzymy zdrowia i wszelkiej pomyślności.

Niech świąteczny czas
napełnia optymizmem i siłą,
a spotkania w gronie rodziny i najbliższych
przyniosą uśmiech i radość.

W imieniu własnym, pracowników urzędu, sołtysów
oraz radnych Gminy Bystra-Sidzina

Przewodniczący Rady
Krzysztof Drobny
Krzysztof Drobny

Wójt gminy
Stanisław Tempka
Stanisław Tempka

W numerze m.in.:

Misteczka rowerowe

Miasteczka Ruchu Drogowego, to doskonały pomysł na kształtowanie nawyków prawidłowego poruszania się po drodze już od najmłodszych lat. Planuje się powstanie takich obiektów przy szkołach podstawowych na terenie gminy. Realizacja przewidziana jest do końca 2023 r.

Więcej na str. 12

„Posprzątaj z nami Małopolskę!”

Urząd Marszałkowski wspólnie z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego zaprasza do udziału w akcji „Posprzątaj z nami Małopolskę!”, która ma zwrócić uwagę na problem pozostawiania śmieci na terenach rekreacyjnych i turystycznych. W gminie Bystra-Sidzina, sprzątanie zaplanowano 21 kwietnia. Zapraszamy wszystkich chętnych do włączenia się w akcję.

Więcej na str. 6

Odbiór odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

W roku bieżącym zmianie uległa organizacja odbioru odpadów wielkogabarytowych od mieszkańców naszej gminy. Wprowadzone innowacje mają na celu usprawnienie organizacji zbiórki i ograniczenie możliwości wystawiania śmieci przez osoby spoza terenu gminy.

Więcej na str. 6-7

Informacja Wójta Gminy Bystra-Sidzina o podejmowanych decyzjach w okresie od 26 lutego 2023 r. do 28 marca 2023 r.

W wymienionym okresie oprócz zarządzeń w sprawie zmiany w planie finansowym Gminy Bystra-Sidzina zmian w budżecie Gminy Bystra-Sidzina, wójt wydał zarządzenia w sprawach:

1. powołania komisji ds. archiwizacji dokumentów z wyborów uzupełniających do Rady Gminy Bystra-Sidzina przeprowadzonych w dniu 27 września 2020 r., 31 stycznia 2021 r.; 27 lutego 2022 r.

2. powołania członka Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Bystra-Sidzina,

3. powołania komisji przetargowej do przeprowadzenia postępowania przetargowego na: Rozbudowa drogi gminnej „GŁAZA” w miejscowości Sidzina, gmina Bystra-Sidzina – w formule zaprojektuj i wybuduj,

W wymienionym okresie wójt zawarł następujące umowy:

1. dotycząca programu pn. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2023”, zawarta z Wojewodą Małopolski,

2. na dofinansowanie budowy przydomowej oczyszczalni ścieków, zawarta z osobą fizyczną,

3. na użyczenie kamery termowizyjnej wraz z ładowarką i uchwytem do zabudowy oraz szafy chłodniczej ze stali nierdzewnej do korzystania przez OSP w Bystrej Podhalańskiej,

4. na przeprowadzenie badań psychologicznych i wydanie opinii psychologicznej w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz ewentualne wskazanie rodzaju zakładu leczniczego wobec osób skierowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bystra-Sidzina, zawarta z dr n. med. Jackiem Świst,

5. na przeprowadzenie badań psychiatrycznych i wydanie opinii psychologicznej w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz ewentualne wskazanie rodzaju zakładu leczniczego wobec osób skierowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bystra-Sidzina, zawarta z dr n. med. Michałem Gałęckim,

6. na realizację zadania publicznego pn. „Warsztaty wokalne”, zawarta ze Stowarzyszeniem Chór Vox Cordis,

7. na przeprowadzenie usługi edukacyjno-szkoleniowej pt. „Hejt – słucham, rozumiem, argumentuję – nie obrażam, nie krytykuję”, zawarta z PROGRES – Instytut Rozwoju i Edukacji,

8. na dofinansowanie projektu „Wyznaczenie i doposażenie przejść dla pieszych na drodze powiatowej nr 1709K oraz doposażenie szkół w narzędzia edukacyjne

z zakresu ruchu drogowego w Gminie Bystra-Sidzina”, zawarta z Centrum Unijnych Projektów Transportowych,

9. dotycząca dofinansowania pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników, zawarta z Małopolskim Kuratorem Oświaty,

10. na pełnienie nadzoru inwestorskiego w branży sanitarnej przy budowie kotłowni w Sidzinie, zawarta z PLM Paweł Młynarczyk,

11. na pełnienie nadzoru techniczno- merytorycznego nad realizacją zadania pn. „Obniżenie niskiej emisji w gminie Bystra-Sidzina poprzez przebudowę kotłowni węglowej na biomasową, opalaną zrębkami drzewnymi”, zawarta z Instytutem Doradztwa Europejskiego – Innowacja s.c. z Krakowa,

12. na udzielenie pomocy finansowej w formie dotacji celowej na realizację zadania – dofinansowanie działalności bieżącej samorządowej instytucji kultury – Skansenu w Sidzinie Muzeum Kultury Ludowej w 2023 roku, zawarta z Powiatem Suskim,

13. na świadczenie usługi dystrybucji energii elektrycznej (oświetlenie uliczne w Bystrej Podhalańskiej – działka nr 5171/1), zawarta z Tauron Dystrybucja S.A.,

14. na świadczenie usługi dystrybucji energii elektrycznej (oświetlenie uliczne w Sidzinie – Kotówka, działka nr 18171 oraz działka 18231/1), zawarta z Tauron Dystrybucja S.A.,

15. na wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla rozbudowy oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych w Bystrej Podhalańskiej i Sidzinie (rola Radoniowa i Kojsowa), zwarta z Firmą „MIKEL” Piotr Mikołajczyk,

16. na wykonanie bieżącej konserwacji platformy pionowej CIBES A5000 zainstalowanej w budynku Urzędu Gminy Bystra-Sidzina, zawarta z firmą Plawia Sp. z o.o. z Katowic,

17. na udzielenie licencji na korzystanie z aplikacji mobilnej „Moje odpady” oraz dostęp do portalu waste24.net, zawarta z firmą Waste24 Sp. z o.o. z Grudziądza,

18. na udzielenie dofinansowania na wymianę niskowydajnego i nieekologicznego kotła na paliwa stałe zawarta z osobą fizyczną. (A.N.)

Relacja z XLIV sesji Rady Gminy Bystra-Sidzina

XLIV sesja Rady Gminy odbyła się 23 marca 2023 r. Podczas obrad Rada przyjęła uchwały w sprawach:

1) zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Bystra-Sidzina na lata 2023-2026.

W Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Bystra-Sidzina dokonano zmian w zakresie roku 2022 i 2023 i 2024. W wykazie przedsięwzięć Gminy Bystra-Sidzina wprowadzono przedsięwzięcie „Pomoc finansowa w formie dotacji celowej dla Powiatu Suskiego na dofinansowanie zadania Przebudowa drogi powiatowej nr 1684K Jordanów – Mąkacz – Bystra w km od 0+013,5 do km 1 +150 w miejscowości Jordanów i Bystra Podhalańska, Powiat Suski”, realizowane w latach 2023-2024 o łącznych nakładach finansowych w wysokości 825 000,00 zł oraz z limitami wydatków w roku 2023 w wysokości 400 000,00 zł i w roku 2024 w wysokości 425 000,00 zł.

2) zmian w budżecie Gminy Bystra-Sidzina na rok 2022.

W podjętej uchwale plan dochodów budżetu Gminy Bystra-Sidzina na 2023 rok zwiększono o kwotę 1 775 127,97 zł. Zmiany te dotyczyły m.in. zwiększenia części oświatowej subwencji ogólnej o kwotę 12 017,00 zł; zwiększenia dochodów bieżących o kwotę 42 000,00 zł z tytułu środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego na dofinansowanie działań obejmujących kształcenie ustawiczne dla pracowników i pracodawcy w Szkole Podstawowej w Bystrej Podhalańskiej; a także zwiększenia dochodów bieżących o kwotę 43 860,00 zł w ramach środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, na wypłatę dodatku dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła i koszty obsługi tego zadania o kwotę 11 220,00 zł i na wypłatę dodatku elektrycznego dla gospodarstw domowych i koszty obsługi tego zadania o kwotę 32 640,00 zł.

Ponadto zwiększenie dochodów bieżących wynikało ze zwrotu nienależnie pobranych w latach poprzednich świadczeń wychowawczych wraz z odsetkami (35 398,75 zł) i świadczeń rodzinnych wraz z odsetkami (50 842,82 zł).

Wprowadzono także dochody majątkowe w kwocie 1 581 009,40 zł z tytułu refundacji wydatków poniesionych w latach poprzednich na realizację operacji „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Bystra-Sidzina” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, a także dochody bieżące w kwocie 10 000,00 zł z tytułu dotacji celowej w ramach pomocy finansowej z Powiatu Suskiego na dofinansowanie działalności Skansenu w Sidzinie – Muzeum Kultury Ludowej.

Plan wydatków budżetu Gminy Bystra-Sidzina na 2023 rok zwiększono o kwotę 796 939,55 zł. W związku z tym

zwiększono wydatki majątkowe o kwotę 400 000,00 zł z przeznaczeniem na pomoc finansową w formie dotacji celowej dla Powiatu Suskiego na dofinansowanie zadania „Przebudowa drogi powiatowej nr 1684K Jordanów – Mąkacz – Bystra w km od 0-013,50 do km 1+150 w miejscowości Jordanów i Bystra Podhalańska, Powiat Suski”. Zwiększono wydatki bieżące o kwotę 2 137,50 zł w związku z koniecznością zmniejszenia planu w celu zabezpieczenia kwoty na zwrot niewykorzystanych w roku poprzednim środków Funduszu Pomocy na wykonanie zdjęć w związku z nadaniem numeru PESEL obywatelom Ukrainy. Zwiększone wydatki bieżące o kwotę 99 706,47 zł, dotyczyły: niewykorzystanych w roku ubiegłym środków Funduszu Pomocy na realizację dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy; dofinansowania działań obejmujących kształcenie ustawiczne dla pracowników i pracodawcy w Szkole Podstawowej w Bystrej Podhalańskiej w ramach środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego i wniosku Dyrektora Szkoły Podstawowej w Sidzinie o zmniejszenie wydatków o kwotę 3 000,00 zł. Ponadto, zwiększono wydatki bieżące o kwotę 18 683,00 zł w ramach niewykorzystanych w roku ubiegłym środków Funduszu Pomocy na realizację dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami, będącymi obywatelami Ukrainy; a także o kwotę 6 719,20 zł w związku z wcześniejszą koniecznością zmniejszenia planu w celu zabezpieczenia kwoty na zwrot niewykorzystanych w roku poprzednim środków Funduszu Pomocy na pozostałe świadczenia z pomocy społecznej dla obywateli Ukrainy. Zwiększeniu uległy także wydatki bieżące o kwotę 43 860,00 zł w ramach środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Dotyczyło to wypłaty dodatków dla gospodarstw domowych na niektóre źródła ciepła wraz z kosztami obsługi o kwotę 11 220,00 zł oraz wypłaty dodatku elektrycznego dla gospodarstw domowych i koszty obsługi tego zadania o kwotę 32 640,00 zł. Na wniosek Dyrektora Szkoły Podstawowej w Sidzinie zwiększono wydatki bieżące na stypendia dla uczniów o kwotę 3 000,00 zł. Zmiany w budżecie dotyczyły również zwiększenia wydatków bieżących o kwotę 22 048,60 zł z tytułu zwrotu wypłaconych z dotacji celowej z budżetu państwa nienależnie pobranych w latach poprzednich świadczeń wychowawczych wraz z odsetkami, zgodnie z decyzjami wydanymi przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie. Zwiększono wydatki bieżące o kwotę 41 104,88 zł z tytułu zwrotu wypłaconych z dotacji celowej z budżetu państwa, nienależnie pobranych w latach poprzednich świadczeń rodzinnych wraz z odsetkami,

zgodnie z decyzjami wydanymi przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie. Zwiększono wydatki bieżące o kwotę 23 088,09 zł w związku z wcześniejszą koniecznością zmniejszenia planu, w celu zabezpieczenia kwoty na zwrot wypłaconych z dotacji celowej z budżetu państwa nienależnie pobranych w latach poprzednich świadczeń wychowawczych i rodzinnych wraz z odsetkami, zgodnie z decyzjami wydanymi przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie. Zwiększono wydatki bieżące o kwotę 117 111,81 zł w związku z koniecznością zmniejszenia planu w celu zabezpieczenia kwoty na zapłatę podatku VAT od środków otrzymanych w ramach refundacji wydatków poniesionych w latach poprzednich na realizację operacji „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Bystra-Sidzina” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Zwiększono wydatki bieżące o kwotę 9 480,00 zł na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w ramach niewykorzystanej w roku poprzednim nagrody finansowej dla Przedszkola Publicznego w Bystrej Podhalańskiej za udział w Konkursie „#ekoLIDERZY 2022 województwa małopolskiego” organizowanym przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Zwiększono wydatki bieżące o kwotę 10 000,00 zł z tytułu dotacji podmiotowej dla Skansenu w Sidzinie – Muzeum Kultury Ludowej w ramach dotacji otrzymanej z Powiatu Suskiego.

Przychody budżetu Gminy Bystra-Sidzina zmniejszono ogółem o kwotę 926 188,42 zł. Dotyczyło to zwiększenia o kwotę 88 246,17 zł przychodów z niewykorzystanych środków pieniężnych Funduszu Pomocy na realizację zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz zmniejszenia o kwotę 1 014 434,59 zł przychodów z nadwyżki budżetu z lat ubiegłych.

Wprowadzono rozchody budżetu Gminy Bystra-Sidzina w kwocie 52 000,000 zł z tytułu pożyczki dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Bystrej Podhalańskiej na realizację projektu „Remont i wyposażenie pomieszczeń pełniących funkcję rekreacyjno-kulturalne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

3) przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bystra-Sidzina do roku 2027.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bystra-Sidzina został opracowany zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska, jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie. Podstawowym celem Programu jest realizacja polityki ochrony środowiska zgodnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program ochrony środowiska stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem, spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na

szczeblu danej JST. Przyjęty Program jest aktualizacją dokumentu, przyjętego uchwałą Nr XLIV/308/14 Rady Gminy Bystra-Sidzina z dnia 24 września 2014 r.

4) udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej Powiatowi Suskiemu przeznaczonej na dofinansowanie zadania realizowanego przez ZOZ w Suchej Beskidzkiej pn. "Modernizacja Oddziałów Szpitalnych".

Rada gminy w podjętej uchwale, postanowiła udzielić dotacji na współfinansowanie projektu realizowanego przez ZOZ w Suchej Beskidzkiej pn. "Modernizacja Oddziałów Szpitalnych" w wysokości 13 672,00 zł. Wysokość planowanej dotacji jest iloczynem ilości mieszkańców i stawki 2 za osobę. Liczba mieszkańców Gminy Bystra-Sidzina na dzień 31 grudnia 2022 r. wynosiła 6 836 osób.

5) zmiany uchwały nr II/13/18 z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023.

1 stycznia 2023 r. weszła życie zmiana do ustawy w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 opublikowana w Monitorze Polskim 30 grudnia 2022 r. Podwyższa ona z 150% do 200% kryterium dochodowe, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. W związku z powyższym, podjęta przez Radę Gminy uchwała zmienia uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnej pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

6) zmiany uchwały nr II/14/18 z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

1 stycznia 2023 r. weszła życie zmiana do ustawy w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 opublikowana w Monitorze Polskim 30 grudnia 2022 r. Podwyższa ona z 150% do 200% kryterium dochodowe, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. W związku z powyższym, podjęta przez radę gminy uchwała zmienia uchwałę w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym

programem „Posilek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

7) zmiany uchwały nr XXII/178/21z dnia 13 maja 2021 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania.

Podjęta uchwała jest następstwem wejścia w życie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2022 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023 r. w związku z czym podniesiono kwotę za 1 godzinę świadczonych usług z dotychczasowej wysokości 21,90 zł na 30,00 zł. Osoby korzystające z usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych mogą starać się o częściowe lub całkowite zwolnienie z odpłatności za usługi opiekuńcze.

8) ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego dla strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie Gminy Bystra-Sidzina.

Wysokość ekwiwalentu pieniężnego ustala, nie rzadziej niż raz na 2 lata, właściwa rada gminy w drodze uchwały. Wysokość ekwiwalentu pieniężnego nie może przekraczać 1/175 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Rada gminy ustaliła wysokość ekwiwalentu pieniężnego, naliczanego za każdą rozpoczętą godzinę od zgłoszenia wyjazdu z jednostki ochotniczej straży pożarnej, dla strażaka ratownika Ochotniczej Straży Pożarnej, działającej na terenie Gminy Bystra-Sidzina, w wysokości 21,00 zł za uczestnictwo w działaniu ratowniczym lub akcji ratowniczej oraz 15,75 zł za uczestnictwo w szkoleniu lub ćwiczeniu.

9) przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Bystra-Sidzina w roku 2023.

Podjęta uchwała ma na celu realizację przepisów nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. Nowelizacja rozszerzyła obowiązki ciążące na jednostkach samorządu terytorialnego o szereg dodatkowych czynności, mieszczących się w obrębie zadań własnych. Mają one, zgodnie z ogólnymi postulatami poszerzenia humanitarnej ochrony zwierząt, zmierzać do skierowania dostępnych środków na jak najbardziej efektywną i wydajną walkę z bezdomnością zwierząt.

10) zmiany Uchwały nr XXII/181/21 Rady Gminy Bystra-Sidzina z dnia 13 maja 2021 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Bystra-Sidzina.

W Regulaminie wprowadzono zmiany dotyczące obowiązku pozbywania się nieczystości ciekłych, nie rzadziej niż raz w roku, przez właścicieli nieruchomości, poprzez opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków w sposób systematyczny, nie dopuszczając do przelewania się urządzeń do gromadzenia nieczystości ciekłych, gwarantując zachowanie czystości i porządku na nieruchomości. Właściciele nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, są obowiązani do udokumentowania korzystania z usług wykonywanych przez gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę, posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych.

11) określenia innego sposobu udokumentowania wykonania obowiązku w zakresie pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych.

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dopuszcza sytuację, w której Rada Gminy określa inny sposób dokumentowania wykonania obowiązku w zakresie pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych przez okazanie rachunków, faktur za wykonanie usługi.

12) wyrażenia zgody na wynajem lokalu użytkowego mieszczącego się w budynku mienia komunalnego nr 721 w Sidzinie.

Rada Gminy wyraziła zgodę na wynajem lokalu użytkowego, mieszczącego się w budynku mienia komunalnego nr 721 w Sidzinie, z przeznaczeniem na prowadzenie gabinetu stomatologicznego na okres 3 lat.

13) udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Suskiemu.

W związku z faktem, że wniosek złożony przez starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej pn.: „Przebudowa drogi powiatowej nr 1684K Jordanów-Mąkacz-Bystra w km od 0+013,50 do km 1+150 w miejscowości Jordanów i Bystra Podhalańska, Powiat Suski”, złożony w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg - nabór 2022, został zakwalifikowany do realizacji i otrzymał dofinansowanie w wysokości 2 300 608,00 zł, Rada Gminy postanowiła zabezpieczyć w budżecie Gminy Bystra-Sidzina w roku 2023 kwotę 400 000 zł i w roku 2024 kwotę 425 000 zł, na pertypację w kosztach robót przewidzianych do realizacji na terenie gminy. Łączna kwota przewidzianego wsparcia na ten cel z budżetu gminy wynosi 825 000,00 zł.

14) udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Suskiemu.

Rada Gminy postanowiła zabezpieczyć w budżecie Gminy Bystra-Sidzina w roku 2023 kwotę do 200 000 zł, na

pertycypację w kosztach robót przewidzianych w ramach zadania pn. „Remont drogi powiatowej 1683K na odcinku I- w km od 6+540,00 do km 6+609,00 na odcinku II w km od 6+614,00 do km 7+010,00 w miejscowości Sidzina, Powiat Suski”, na roli Przybysiowej.

15) udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Suskiemu.

Rada Gminy postanowiła zabezpieczyć w budżecie Gminy Bystra-Sidzina w roku 2023 kwotę do 20 000 zł, na

pertycypację w kosztach robót przewidzianych w ramach zadania pn. „Remont drogi powiatowej 1677K w miejscowości Bystra Podhalańska w km od 15+805 do 16+165, w powiecie Suskim” na remont odcinka chodnika dla pieszych, znajdującego się na roli Kowalczykowej i Hotałowej. (A.N.)

Posprzątaj z nami Małopolskę 2023! - 21 kwietnia 2023 roku

Dbasz o swoje najbliższe otoczenie? Chcesz, żeby Twoja wieś była wspaniałym miejscem do odpoczynku i turystyki? Wiesz, jak szkodliwe jest zaśmiecanie terenów zielonych? Przyłącz się do akcji i posprzątaj z nami Małopolskę!

21 kwietnia br. na terenie gminy Bystra-Sidzina odbędzie się po raz drugi akcja pod nazwą „Posprzątaj z nami Małopolskę”. Akcja ma na celu zwrócić uwagę na problem pozostawiania śmieci na terenach rekreacyjnych, turystycznych oraz w polskich lasach. Jeszcze nigdy środowisko nie potrzebowało naszej pomocy tak bardzo jak teraz. A ponieważ wielkie zmiany zaczynają się od małych kroków i od lokalnej społeczności, dlatego naszymi działaniami chcemy zainspirować mieszkańców do wyjścia na wiosnę w plener i posprzątania swojej najbliższej okolicy.

Osoby chcące wziąć udział w akcji, prosimy o zebranie się w piątek, 21 kwietnia o godzinie 8.30 przy kapliczce na Binkówce w Sidzinie.

Zachęcamy wszystkich zainteresowanych do wzięcia udziału w akcji promującej ekologię.

Więcej informacji pod numerem telefonu: 18 268 12 20 wew. 123

ODBIÓR ODPADÓW WIELKOGABARYTOWYCH ORAZ ZUŻYTEGO SPRZĘTU ELEKTRYCZNEGO I ELEKTRONICZNEGO

Urząd Gminy Bystra-Sidzina informuje, iż odpady wielkogabarytowe w roku 2023 będą odbierane spod nieruchomości raz w roku, w dniu zbiórki odpadów komunalnych, według harmonogramu. Odpady wielkogabarytowe zostaną odebrane po wcześniejszym zgłoszeniu się do Urzędu osobiście do pok. nr 1 lub telefonicznie pod numerem 182681220 wew. 123.

Zgłoszenia przyjmowane będą do środy poprzedzającej daną zbiórkę odpadów komunalnych.

Przypominamy, że opony z samochodów ciężarowych oraz części samochodowe (zderzaki, elementy tapicerki itp.) nie zaliczają się do odpadów komunalnych i nie są traktowane jako śmieci pochodzące z gospodarstw domowych. W związku z powyższym, winny być

pozostawiane w zakładach, gdzie były wymieniane. Firmy, w których powstają w/w odpady zobowiązane są do podpisania odrębnej umowy z firmą zajmującą się ich odbiorem. W związku z tym, takie odpady nie powinny być oddawane w ramach prowadzonej zbiórki odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu RTV i AGD.

Odpadów wielkogabarytowych nie stanowią również odpady pochodzące z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz farby, kleje, lepiszcze czy inne substancje wykorzystywane w trakcie remontu. Tego typu

odpady należy umieścić w odpowiednim pojemniku na PSZOK-u w Sidzinie.

Dodatkowo informujemy, iż zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny podczas odbioru powinien być kompletny (bez wymontowanych silników, zasilaczy, sprężarek itd.). Elektrośmieci mogą zawierać substancje niebezpieczne, szkodliwe dla środowiska i zdrowia ludzi, dlatego ich demontaż powinien odbywać się w zakładach przetwarzania. (J.M.)

WYKAZ PRZEDSIĘBIORCÓW POSIADAJĄCYCH ZEZWOLENIE WÓJTA GMINY BYSTRA-SIDZINA NA ODBIÓR I TRANSPORT NIECZYSTOŚCI CIEKŁYCH

Nazwa przedsiębiorstwa	Adres siedziby	Numer kontaktowy
F.H.U. Gaz-Serwis 4x4, Bartłomiej Stolarz	ul. Konopnickiej 24, 34-230 Jordanów	tel. 18 267 52 13 kom. 606 591 696
Zakłady Komunalne Spółka z o.o.	ul. Kilińskiego 46B, 34-700 Rabka-Zdrój	tel. 18 267 60 81
WC Serwis Śląsk Sp. z o.o.	ul. Pod Borem 10, 41-808 Zabrze	tel. 32 278 45 31
INTER-EKO Marcin Żegleń	Naprawa 236, 34-240 Jordanów	kom. 785 042 136
ROL-TRANS Rafał Kozina	Białka 414, 34-220 Maków Podhalański	kom. 726 400 200
EDEKO Edward Żegleń	Naprawa 236, 34-240 Jordanów	kom. 781 263 962

Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej

13 marca 2023 roku w sali Ochotniczej Straży Pożarnej w Bystrej Podhalańskiej, o godzinie 11.00, odbyły się gminne eliminacje do Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej pt. „Młodzież Zapobiega Pożarom”. W eliminacjach

brało udział dwunastu uczniów szkół podstawowych z Bystrej Podhalańskiej i z Sidziny. Młodzież została podzielona na dwie grupy wiekowe, tj.:

I grupa wiekowa – szkoły podstawowe, klasy I-IV

1. Krystian Adamiec – Szkoła Podstawowa Bystra Podhalańska,
2. Dawid Błachut – Szkoła Podstawowa Bystra Podhalańska,
3. Karol Błachut – Szkoła Podstawowa Bystra

Podhalańska,

4. Mateusz Talapka – Szkoła Podstawowa Sidzina,

5. Maksymilian Lipka - Szkoła Podstawowa Sidzina,

6. Maciej Kordel - Szkoła Podstawowa Sidzina,

II grupa wiekowa – szkoły podstawowe, klasy V-VIII

7. Jakub Drobny – Szkoła Podstawowa Bystra
Podhalańska,

8. Mateusz Łabuz – Szkoła Podstawowa Bystra
Podhalańska,

9. Szymon Pindel – Szkoła Podstawowa Bystra
Podhalańska,

10. Karol Talapka - Szkoła Podstawowa Sidzina,

11. Bartłomiej Maj - Szkoła Podstawowa Sidzina,

12. Jakub Gałka - Szkoła Podstawowa Sidzina,

Eliminacje zostały przeprowadzone w formie pisemnej i ustnej, dzięki którym wyłoniono zwycięzców przechodzących do eliminacji powiatowych. Są to uczniowie, którzy zajęli pierwsze miejsca w dwóch wyżej wymienionych grupach wiekowych. Serdecznie gratulujemy zatem Maksymilianowi Lipce ze Szkoły Podstawowej w Sidzinie z I-szej grupy wiekowej, jak również Mateuszowi Łabuzowi ze Szkoły Podstawowej w Bystrej Podhalańskiej, który będzie reprezentował w dalszym współzawodnictwie II-gą grupę wiekową.

Serdecznie gratulujemy uczniom, którzy zajęli drugie miejsce na podium, a byli to Mateusz Talapka i Karol Talapka ze Szkoły Podstawowej w Sidzinie. Na trzecim miejscu uplasowali się Krystian Adamiec i Jakub Drobny ze Szkoły Podstawowej w Bystrej Podhalańskiej.

Przedstawiciele jury, młodszy kapitan Arkadiusz Kachel, młodszy kapitan Grzegorz Lipka, druż Roman Kudzia i przedstawiciel gminy, inspektor Agata Gawel, wspólnie podziękowali i pogratulowali wszystkim uczestnikom eliminacji, zgodnie twierdząc, iż poziom wykazanej wiedzy przez przedstawicieli młodzieży naszej gminy jest imponująco wysoki.

Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali upominki sponsorowane przez Gminę Bystra-Sidzina.

Z niecierpliwością oczekujemy eliminacji powiatowych i mocno trzymamy kciuki za naszych przedstawicieli (A.G.)

Fot. R. Kudzia

Wypalanie suchych traw - niebezpieczne i karalne

Po wielu akcjach edukacyjnych i prewencyjnych wydawałoby się, że o szkodliwości wypalania traw i pozostałości roślinnych nikogo już dzisiaj nie trzeba przekonywać. Optymizmu tego jednak nie potwierdzają coroczne strażackie statystyki.

Często, mimo że jeszcze gdzieś zalega śnieg, zastępy strażaków interweniują przy pożarach suchych traw. Należy więc stwierdzić, że pożary te nie powstają już w następstwie lekkomyślności, ale jako wynik świadomego i złośliwego podpalenia suchej roślinności.

Należy pamiętać, że wypalanie traw zakazują przepisy ustaw o ochronie przyrody i o lasach, a kodeks wykroczeń przewiduje za to karę nagany, aresztu lub grzywny, której wysokość może wynieść nawet 20 tys. zł. Co więcej, jeśli w wyniku podpalenia traw dojdzie do pożaru, który spowoduje zagrożenie życia wielu osób albo zniszczenia mienia dużych rozmiarów, sprawca podlega karze pozbawienia wolności nawet do 10 lat. Z przepisów tych jednoznacznie wynika m.in. że wypalanie łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych oraz trzcinowisk i szuwarów jest zabronione. W lasach oraz terenach śródlęsnych, jak również w odległości do 100 m od granicy lasu zabrania się wypalania wierzchniej warstwy gleby i pozostałości roślinnych.

Prawo do nakładania kar ma również Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. By ubiegać się o płatności bezpośrednie oraz płatności obszarowe PROW, rolnicy są zobligowani m.in. do niewypalania gruntów rolnych. Złamanie tego zobowiązania grozi nałożeniem kary finansowej zmniejszającej wszystkie otrzymywane płatności od 1 proc. wzwyż – w zależności od stopnia winy rolnika. Wyższe kary przewidziane są dla tych, którzy świadomie wypalają grunty rolne. Muszą oni liczyć się

z obniżeniem płatności nawet o 25 proc. Agencja może również pozbawić beneficjenta całej kwoty płatności bezpośrednich za dany rok, jeśli stwierdzone zostanie uporczywe nieprzestrzeganie zakazu wypalania traw.

Osoby łamiące to prawo podlegają karze aresztu lub grzywny. Ponadto, należy pamiętać, że wypalanie traw jest zjawiskiem niebezpiecznym zarówno dla ludzi, jak i środowiska naturalnego. Podczas wypalania traw zdarzyły się przypadki, że zginęli ludzie. Zastępy straży pożarnej, likwidujące skutki tych pożarów mogą być w danym momencie bardziej potrzebne w innym miejscu.

Efektom wypalania są często niekontrolowane pożary, spowodowane przerzuceniem się ognia na zabudowania lub lasy i skutkujące nieraz dużymi stratami materialnymi, a nawet ofiarami śmiertelnymi. Podczas wypalania traw, spalają się również inne materiały w postaci ścięci i odpadów. Powstaje wówczas toksyczny dym, do atmosfery przedostają się duże ilości dwutlenku węgla, siarki o właściwościach rakotwórczych. Gęsty dym ścielący się na drogach ogranicza widoczność, utrudnia ruch drogowy stając się przyczyną kolizji i wypadków samochodowych. Dla świata przyrody to katastrofa ekologiczna, ponieważ pożary te niszczą mikroflorę glebową, która wyjąławia glebę i hamuje naturalny rozkład resztek organicznych. Wiele zwierząt, nie mając możliwości ucieczki pali się żywcem. Ginią owady, ptaki, ich gniazda, żaby, ślimaki, a także mieszkańcy podziemnych nor oraz inne zwierzęta.

Prosimy o rozagę w nadchodzącym okresie wiosennych porządków na nieruchomościach. Zamiast wypalać resztki roślin, lepiej pozwolić się im naturalnie rozłożyć – zapewni to dużo lepsze efekty. Można też przerobić je na kompost. Każda opcja jest lepsza niż wypalanie, które z roku na rok przynosi coraz więcej negatywnych skutków oraz wydarzeń. (A.N.)

Z ŻYCIA PRZEDSZKOLA PUBLICZNEGO W SIDZINIE

24 lutego 2023 r. społeczność Przedszkola Publicznego w Sidzinie, pożegnała odchodzącą na emeryturę byłą dyrektorkę Przedszkola Publicznego w Sidzinie - Panią mgr Barbarę Krupę. Pani Basia z oddaniem pracowała 42 lata w zawodzie nauczyciela, z czego 22 lata pełniła funkcję dyrektorki Przedszkola. Podczas swojej pracy została wielokrotnie nagradzana przez Wójta Gminy za wzorowe wykonywanie powierzonych jej zadań. Podczas uroczystości, na początku głos zabrały dzieci, dziękując za trud włożony przez Panią Basię w ich nauczanie, opiekę i wychowanie. Następnie, swoje życzenia złożyła obecna pani Dyrektorka mgr Zofia Bylica w imieniu własnym oraz wszystkich pracowników przedszkola.

Dla Pani Barbary kończy się czas trudnej, ale jakże satysfakcjonującej pracy nauczyciela. Zaczyna się czas zasłużonego wypoczynku w gronie rodziny i przyjaciół.

Życzymy, aby dalsze lata upływały w zdrowiu, szczęściu i spokoju, a wszystkie plany i marzenia spełniły się właśnie teraz. Życzymy także, by znalazła Pani czas dla siebie, oraz realizację swoich pasji. (A.K.T.) Fot. PP w Sidzinie

Baśniowa Kapela w przedszkolu w Bystrej Podhalańskiej

15 marca Przedszkole Publiczne w Bystrej Podhalańskiej kolejny raz gościło Baśniową Kapelę, na której przyjazd dzieci zawsze bardzo się cieszą i z niecierpliwością wyglądają artystów. Tym razem przedszkolaki były uczestnikami słuchowiska edukacyjnego pt. "Radio Smyk SM". Poznały bocianią rodzinę, którą dotknęło nieszczęście powodzi oraz były świadkami niezwykłych przygód małego bociana Piąteczka. Dzieci bardzo aktywnie uczestniczyły w spotkaniu śpiewając, pokazując i klaszcząc przy piosenkach wykonawców. (S.G.) Fot. PP w Bystrej Podhalańskiej

Z działalności KGW "Bystrzanki"

Okres wielkanocny, to szczególny czas przypominający o znaczeniu wartości chrześcijańskich. Aby podtrzymać tradycje i zwyczaje wielkanocne panie z KGW "Bystrzanki" w dniach 22 i 23 marca 2023 r. w Szkole Podstawowej w Bystrej Podhalańskiej w klasach I i II zorganizowały warsztaty twórcze z zakresu tworzenia kwiatów z kolorowej bibuły do udekorowania palm wielkanocnych. Poznając tylko niektóre sposoby wykonania bibułkowych kwiatów, dzieci z ogromnym zaangażowaniem i zapałem przystąpiły do pracy. Wycinały płatki kwiatów i liści, łączyły poszczególne elementy, by w efekcie pochwalić się i zaprezentować w palemkach niepodważalny urok samodzielnie wykonanych kwiatów. Mamy nadzieję, że takie warsztaty staną się zaczątkiem rodzinnych prac w domu nad przygotowywaniem własnoręcznie kwiatów do palm wielkanocnych. (B.K.) Fot. B. Klimek

"Pielgrzymka do Częstochowy"

W dniach 11 i 12 marca 2023 r. liczne grono pań z KGW „Bystrzanki” uczestniczyło w pielgrzymce do Sanktuarium Maryjnego w Częstochowie. Czas sobotni upłynął naszym paniom na duchowych rozważaniach podczas konferencji "Iskra Miłosierdzia w Krakowie" oraz "Mistyczki Krakowa". To nawiązanie do słów Ojca Św. Jana Pawła II wypowiedzianych w roku 2002 podczas dokonania uroczystego aktu zawierzenia Świata Bożemu Miłosierdziu w Sanktuarium w Krakowie – Łagiewnikach. W trakcie Pielgrzymki okazję do refleksji panie miały także podczas Drogi Krzyżowej na Wałach Jasnogórskich, Mszy św. w kaplicy cudownego obrazu Matki Bożej oraz Apelu Jasnogórskim. Czas niedzielny upłynął na ciekawych wykładach oraz wspólnych nabożeństwach. Podczas wielu doznań duchowych, gospodynie uczestniczyły w Godzinkach w kaplicy, odsłonięciu Cudownego Obrazu, Mszy św. w bazylice, a w samo południe odmówiły Anioł

Pański. Mimo niesprzyjającej pogody panowała jednak ciepła atmosfera wśród uczestników wyjazdu, rozgrzewana na dodatek pieśniami maryjnymi. (B.K.) fot. B. Klimek

XXIII Gminny Konkurs Recytatorski

10.03.2023 roku, w siedzibie GOKPTiS w Sidzinie odbył się XXIII Gminny Konkurs Recytatorski. W potyczce językowej wzięli udział reprezentanci Szkół Podstawowych z Bystrej Podhalańskiej i Sidziny oraz z Przedszkola Publicznego z Bystrej Podhalańskiej. Startujący recytowali fragmenty prozy oraz wiersze poetów polskich.

Uczestnicy zostali podzieleni na dwie kategorie klasy „0”-II oraz klasy III-V.

Występy oceniało jury w składzie, mgr Maria Mazur - przewodnicząca jury oraz mgr Izabela Leśniak i mgr Władysław Biedrawa.

Po uzgodnieniu jury postanowiło zrobić osobną grupę konkursową dla dzieci z „0” (zerówki)

Wyniki Konkursu dla „0” (Wszyscy reprezentanci Przedszkola Publicznego w Bystrej Podhalańskiej):

I miejsce – Amelka Gwiazdoń

II miejsce: "ex aequo"- Lenka Elżbieciak i Emilka Zagórska

III miejsce: "ex aequo"- Natalka Żurek i Kacperek Giza

Wyniki konkursu dla klas I – II:

I miejsce: "ex aequo" Oliwia Mrozek (SP w Sidzinie) i Marcin Migas (SP w Bystrej Podhalańskiej)

II miejsce: "ex aequo"- Kalinka Trybuła (SP w Bystrej Podhalańskiej) i Filip Szarlej (SP w Bystrej Podhalańskiej).

Wyniki konkursu dla klas III – V:

I miejsce: "ex aequo" Karolina Matyasik (SP w Bystrej Podhalańskiej) i Ewa Czarny (SP w Sidzinie).

II miejsce: „ex aequo” Józef Bąk Cora (SP w Bystrej Podhalańskiej) i Tymon Bachul (SP w Bystrej

Podhalańskiej).

III miejsce – Zuzanna Matyasik (SP w Bystrej Podhalańskiej).

Wszyscy uczestnicy otrzymali słodkie nagrody pocieszenia, a zdobywcy miejsc na podium nagrody rzeczowe. Organizatorzy XXIII Gminnego Konkursu Recytatorskiego, serdecznie dziękują nauczycielom i rodzicom za zaangażowanie w przygotowaniu dzieci do prezentacji utworów, a także kierują słowo uznania profesjonalnemu jury, za obiektywną ocenę osób recytujących. Miłym zaskoczeniem podczas konkursu, były umiejętności deklamacji, zaprezentowane przez dzieci. Trzymamy kciuki za dalsze sukcesy w etapie powiatowym konkursu, do którego zakwalifikowali się Oliwia Mrozek, Marcin Migas, Ewa Czarny oraz Karolina Matyasik. (K.S.)

Fot. GOKPTiS

Miasteczka Ruchu Drogowego

W kwietniu 2022 r. Gmina Bystra-Sidzina złożyła wniosek o dofinansowanie projektu w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 pn. „Wyznaczenie i doposażenie przejść dla pieszych na drodze powiatowej nr 1709K oraz doposażenie szkół w narzędzia edukacyjne z zakresu ruchu drogowego w Gminie Bystra-Sidzina”. W marcu 2023 r. została podpisana umowa o dofinansowanie ww. projektu na kwotę 279 336,18 zł., z czego 85 % to dofinansowanie w ze środków UE, a 15 % ze środków własnych gminy. W ramach otrzymanych środków w Sidzinie powstanie nowe przejście dla pieszych w okolicy placu zabaw oraz zostanie doposażone istniejące przejście dla pieszych, znajdujące się koło deba "Adam" i pomnika pamięci Jana Pawła II. W ramach planowanego doposażenia obu przejść przewidziano wykonanie azyli dla pieszych oraz oznakowanie poziome i pionowe. Ponadto w ramach działań związanych z edukacją w zakresie ruchu drogowego, projekt zakłada doposażenie szkół podstawowych z terenu Gminy Bystra-Sidzina w miasteczka rowerowe, które doskonale sprawdzą się podczas nauki podstawowych zasad związanych z poruszaniem się na drodze. Miasteczka rowerowe

umożliwią praktyczne ćwiczenia w warunkach zbliżonych do rzeczywistości. Dzięki temu skutecznie ułatwią zrozumienie podstawowych zasad, jakie obowiązują pieszych i rowerzystów, a także osób kierujących innymi pojazdami. Na terenie szkoły podstawowej w Sidzinie zaplanowano budowę stacjonarnego miasteczka rowerowego, natomiast szkoła podstawowa w Bystrej Podhalańskiej zostanie doposażona w mobilne miasteczko rowerowe. Realizacja wszystkich działań zaplanowana jest do końca 2023 r. (B.C.)

Zdjęcie i grafika poglądowa

Cechy tradycyjnej kultury ludowej

Kultura ludowa, czyli tradycyjna kultura chłopska, to wszystko, co rozumiemy przez pojęcie tradycji przekazywanej z pokolenia na pokolenie. Cały czas żyjemy w miejscu, które zachowuje podstawowe cechy kultury tradycyjnej, zaś odwiedzając Skansen w Sidzinie Muzeum Kultury Ludowej można z nią obcować.

Wszystko: co i jak mówimy, w co wierzymy, jakie kultywujemy zwyczaje czy obrzędy, jak się zachowujemy zostało nam przekazane ustnie przez naszych przodków, bądź też za pośrednictwem pokazu określonych czynności. Wszystkie te zabiegi i przekaz ustny, i przekaz za pomocą czynności, wymagały bezpośredniego kontaktu z drugim człowiekiem, przedstawicielem starszego pokolenia. Dawne pokolenia nie posiadały umiejętności pisania. Mówiąc o kulturze tradycyjnej, przede wszystkim mamy na myśli ustny i obrazowy przekaz czynności, umiejętności i wiadomości. Kolejną częścią kultury tradycyjnej są zapisy różnych form kultury tradycyjnej, przygotowane przez zainteresowanych tą dziedziną etnografów czy socjologów kultury.

Klasyczna kultura chłopska - wieś tradycyjna - jest rezultatem podziału klasowego, który funkcjonował w ustroju feudalnym, zaś warunkiem jej istnienia i kształtowania w takiej formie była praca na roli i zakorzenienie we własnej społeczności. Stosunki społeczno gospodarcze w danej wsi w zasadzie do końca XIX były niezmiennie od pokoleń i cechowała je prostota życia, przejawiająca się w prymitywizmie stosowanych narzędzi, urządzeń używanych w pracy na roli, ale też sposobie myślenia, określanym jako magiczno-mistyczny. Dawna wieś, to korzystne warunki do rozwoju tzw. konserwatyzmu kulturowego: patriarchalny ustrój rodziny w której młodzi byli całkowicie zależni od woli ojca. Wielopokoleniowość mieszkających z sobą rodzin, dziedziczenie gospodarstwa, brak środków komunikacji i mała lub wręcz nie istniejąca ruchliwość przestrzenna, powodowały dobre warunki do „uczenia się” za pomocą przekazu czy to ustnego czy obrazowego, a co za tym idzie do pielęgnowania kultury tradycyjnej, mimo iż nikt tego

w tych kategoriach nie rozpatrywał. Tak robili dziadowie, ojcowie to i my tak będziemy, bo to jest dobre. Każde z pokoleń wypracowywało także jakieś swoje metody, rozwiązania. Czasem wkładała się jakaś nowinka techniczna, bądź nowy sposób posługiwania się narzędziem. Nie zawsze to jednak spotykało się z aprobatą innych, bo po co zmieniać coś co jest dobre, ale czasem zostawało przyjęte jeżeli było przydatnym rozwiązaniem i tylko wtedy. Kultura ludowa, to także cecha samowystarczalności, każde gospodarstwo zabezpieczało podstawowe potrzeby domowników od podstawowych takich jak: ciepło, pożywienie, bezpieczeństwo po wszelkie inne zapotrzebowania, przedmioty codziennego użytku, ubrania, instrumenty itp.

W wielu wsiach zwłaszcza na południu Polski do dziś funkcjonuje także tradycyjny podział pól uprawnych, rozdrobnienie gospodarstw jako pozostałość po dawnych pokoleniach.

Dawna wieś myślała także jednym schematem. Pozostawiała społeczności o praktycznie jednakowych poglądach na wszelkie aspekty życia, pozostawiała pod wpływem religii, powiązanej ściśle z różnymi rytuałami magicznymi. Dziś połączenie nie do pomyślenia zupełnie dobrze funkcjonowało, wiara w jednego Boga w czasach chrześcijańskich przeplatała się z wiarą w magiczne siły. Modlitwa jeszcze do niedawna przeplatała się z różnymi rytuałami z pogranicza mistycyzmu, czy magii. Brak wiedzy z zakresu zjawisk fizycznych, czy medycyny był podstawą do stosowania magicznych obrzędów i rytuałów przekazanych przez przodków.

Kultura pasterska naszych przodków niesie z sobą bogactwo symboliki i wierzeń, które funkcjonują do dziś. Celem praktyk magicznych, mistycznych było wyzwolenie sił nadprzyrodzonych, które mogły przynieść ulgę w cierpieniu, bądź spowodować rozwiązanie danego problemu.

Cechą charakterystyczną dla kultury ludowej jest także powiązanie kalendarza liturgicznego ze zwyczajami i obrzędami dawniej panującymi, kiedy zaobserwowane zjawiska przyrodnicze, pory roku, rytm nadawany życiu

ciągle się odradzającemu przypadały w określonym czasie roku. Cykl odradzania, to coś co funkcjonuje w społeczeństwie tradycyjnym do dziś, wiele świąt obchodzonych dziś wywodzi się z kultury ludowej, są to także poszczególne uroczystości ujęte w kalendarzu liturgicznym, powstałym po przyjsciu chrześcijaństwa, a mające swoje korzenie w słowiańskich wierzeniach. W kulturze tradycyjnej jest od zawsze miejsce na kult świętych. Każda społeczność, czy rejon etnograficzny ma świętych „ogólnych”, ale także takich, którzy szczególnie łaskawie wysłuchują kierowanych do nich modlitw. W przypadku Sidziny to: Matka Boska, zwana Sidzińską i Święty Mikołaj Biskup. Kierowane do nich prośby według wiary naszych przodków i nas współczesnych nigdy nie pozostają bez rozpatrzenia.

Silna więź społeczna, to kolejna cecha przejęta w spadku po dawnych pokoleniach. Cecha, która jeszcze całkiem dobrze się ma w naszych miejscowościach, mimo różnic, częstych sporów i kłótni o przysłowiową miedzę,

jesteśmy jednością. W obliczu zagrożenia, nieszczęścia, mobilizacji pomocy innym cała wieś idzie murem, i z tego możemy być dumni. Przykłady można by mnożyć.

Wieś tradycyjną cechuje także całokształt dóbr kulturowych, jakie udało się jej wytworzyć. To wszelakie aspekty kultury, obyczaje, gwara, cechy ubioru, ale także poczucie godności i własnej wartości, zasady współżycia i coś co w dalszym ciągu można zaobserwować: prostota życia, harmonia z naturą i – honor, ten zwyczajny, etyczny-objawiający się w dotrzymywaniu danego słowa. W zasadach życia to coś czego nie można się nauczyć z książek. W dawnej sidzińskiej kulturze też w innych społecznościach tradycyjnych, honor i zasady życia były ogromną wartością.

Dawne społeczeństwa potrafiły stworzyć całość z róż

nych jednostek, zamieszkujących dane terytorium, żyjąc na zasadzie współzależności pomiędzy działaniami ludzi i wytworami kultury. Mimo konserwatywnego podejścia, bardzo powoli ale tradycyjne społeczności także się rozwijały, zyskując autonomię i dostrzegając, iż poczucie tożsamości kulturowej, czy wyznawanie tradycyjnych zasad to coś co wyróżnia, stanowi niezwykle bogactwo i uświadamia wartość jaką jest wyrośnięcie w tradycji przodków, dostrzegając wśród dawnych pokoleń autorytety- mentorów uczących życia zgodnie z zasadami.

Wpojone wzorce kulturowe występujące w tradycyjnych społecznościach udowadniają, że nasze zachowania nie są uwarunkowane biologicznie lecz są konsekwencją funkcjonowania w określonej kulturze i przyswajania jej wartości i zwyczajów. Dziś ten proces nazywamy kodem kulturowym i ma on ogromny wpływ na wiele aspektów naszego życia. W kontekście wychowania przyszłych pokoleń ważne jest zachowanie ogólnych norm oddziaływania na społeczność i jednostkę, zaś zasady zależne są głównie od społeczności w której żyjemy i od wartości którymi nasiąkamy.(J.Cz)

Fot. Skansen MKL

PRZEWISKA I PRZYDOMKI MIESZKAŃCÓW SIDZINY

Od kiedy człowiek zaczął obserwować bliźniego, to jednych wyraźnie oznaczał, nadając im określone przezwisko lub przydomek, (czasem niezbyt pozytywny), a drugich ignorował.

Polski historyk, archeolog, etnograf, folklorysta, krajoznawca Zygmunt Gloger (1845- 1910) w Encyklopedii staropolskiej T. IV podaje: „Różnica między przezwiskiem a przydomkiem polegała na tem, że gdy przezwisko było osobistem i jedną tylko osobę oznaczało, to przydomek stał się dziedzicznie przy domu, oznaczając jedną linię jakiegoś rodu, to jest spływając w rodzinie z ojca na syna, wnuka i t. d., jakby jej drugi herb ale właściwy tej linii, gdy herb heraldyczny mógł wielu linjom być wspólny. Przewiska nadawał gmin swemu panu, szlachta swemu sąsiadowi, naród swemu monarsze. Z dynastji Piastów był jeden Chrobry, drugi Śmiały, Krzywousty (od ust wrzodem w młodości wykrzywionych), Kędzierzawy, Laskonogi, Sprawiedliwy, Brodaty, Łysy, Łokietek i t. d. Gdy przezwisko stało się dziedzicznym jakiego rodu, nabierało wówczas znaczenia przydomku...”

Z biegiem czasu przezwisko lub przydomek stawały się ważnym elementem identyfikacji osób, zwłaszcza w tych środowiskach, w których imiona i nazwiska się powtarzają. Są one dowodem bogatej twórczości nazewniczej mieszkańców wsi, odbiciem ich życia i różnych wydarzeń. Dla duchownych stanowiły ważną identyfikację osób zamierzających zawrzeć związek małżeński, by nie dochodziło do małżeństw z bliskimi w rodzinie. W księgach małżeństw ksiądz obok nazwiska wpisywał „vulgo” (znany jako...) i służyły one do oznaczania konkretnej osoby, zastępowały imiona i nazwiska.

Przewiska i przydomki posiadają różnorodną genezę i motywację ich powstania. Jedne posiadają zabarwienie emocjonalne, najczęściej o charakterze ujemnym, ironicznym lub pogardliwym, używane są wyłącznie pod nieobecność osoby przezywanej lub w czasie kłótni z nią. Użycie niekiedy nieświadomie lub przez „podpuszczenie” przewiska mogło stać się powodem do gniewu, a nawet bójki.

Niektóre przydomki związane są z topografią; miejscem zamieszkiwania - Dzianis, Spisok, z Blacharn; jeszcze inne wywodzą się od wyrazów pospolitych - Bucik, Figlorz; motywowane ulubionym powiedzeniem - Rzeki, Hojra; wadliwą wymową - Kąściołę; wykonywanym zawodem - Bednorz, Górnik, Kołodziej, Leśnik, Pilorz; Sutor z języka łacińskiego znaczy szewc lub pełnią funkcję społeczną - Wójt, Sołtys, określonym zachowaniem - Ćwok, Chłaptok, Dziki, Głusok, Kołek, Pierdziok; nawykiem, przyzwyczajeniem, wyglądem zewnętrznym - Bobek, Bury, Kulawy. Niektóre wywodzą się od nazwy drzew - Lipiok, Konor, Fir z angielskiego znaczy jodła, cho-

inka; owoców, grzybów, zwierząt - Sikorka. Od imion z formy gwarowej - Adamciu, Ferdynand, Bartków, Feliksionka, Karolek lub przeniesione z nazwiska - Kojsiok. Są również wywodzące się z nazw obcych - Amerykon, Szwed, Szwedzik, Kardasz, Kierdasz, (gwarowo Kardas - po turecku brat, druż, po litewsku znaczy miecz). Gabor, to węgierski odpowiednik hebrajskiego imienia Gabriel. Niektóre możliwe są do zidentyfikowania w słownikach staropolskich z XVI - XVIII wieku jak np. Bałek wg. Słownika Lindego XVI - XVIII w oraz Słownik polszczyzny z XVI w. pochodzi od bałk, bałek, bierzmo i oznacza okrągły kawałek drewna, stępel, dyl, krokiew, ociosane bierzmo, bela papieru, materiału. Błazek, jak pisze Zygmunt Gloger w „Budownictwo drzewne i wyroby z drzewa w dawnej Polsce. T. 1- „...pozioma belka w taranie, przyrządzie do wybijania oleju z siemienia lnianego u górali polskich i na pogórzu karpackim”. Borzon wg. słownika polszczyzny z XVI w. wywodzi się od burzon a znaczy niszczone, rujnowany, pustoszone, druzgotany, nękany. Z Cyrle - Cyrla (cerla, cyrhla) – polana górską powstała po kontrolowanym wypaleniu lasu (cyrhleniu- okorowaniu drewna). Duda - od drewnianego instrumentu muzycznego dętego, zwanego dudami. Mospan - to dawny grzecznościowy tytuł używany poufale, odpowiadający dzisiejszemu „pan”, „mości pan” (Witold Doroszewski - Słownik języka polskiego). Pytel - kilkakrotnie mielona mąka, dokładnie oczyszczona i przesiana przez pytel, nosiła niegdyś nazwę mąki pytlowej, a wypiekany z niej chleb nazywano chlebem pytlowym, sito we młynie na które wysypuje się mąka w procesie mielenia. Reiscok, od reiscik, reszcik, w XVIII w. oznaczało resztkę, to co pozostało. Drab - wg Lindego znaczy to samo, co: biegus, łapikura, powsinoga, hultaj, włóczęga. Grelak (gwarowo Grelok) wyraz pochodzenia greckiego od gregorios ‘gorliwy, czuwający. W Polsce notowane już w średniowieczu.

Niektórych przewiska aktualnie nie można zidentyfikować, niektóre wyszły już z użycia. Okoliczności powstania przewisk i przydomków znane są już tylko nielicznym mieszkańcom wsi. W naszej gminie najbogatszy zasób „vulgo” posiada Sidzina. (Dotychczas zebrałem 226 „przydomków” Sidzinian, przynależnych do 56 nazwisk).

Tadeusz Uczniak

SERDECZNIE ZAPRASZAMY WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW
GMINY BYSTRA-SIDZINA
NA KONKURS PALM WIELKANOCNYCH 2023

PALMY ZGŁOSZONE NA KONKURS, BĘDZIE MOŻNA
DOSTARCZYĆ DO SALI OSP W BYSTREJ PODHALAŃSKIEJ,
A TAKŻE OSP W SIDZINIE W DNIU 2 KWIETNIA
W GODZINACH 12:00-13:30

WYNIKI KONKURSU ZOSTANĄ OGŁOSZONE
W DNIU 4 KWIETNIA

ZAPRASZAMY!!!

ODBIÓR PALM I NAGRÓD 04.04.2023
OD 13:00 DO 15:00
W SALI OSP W BYSTREJ PODHALAŃSKIEJ
OD 8:00 DO 12:00
W SALI OSP W SIDZINIE

INFORMACJE POD
NR TELEFONU:
500 139 508